EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2020 06 08
COM(2020) 226 final

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

2018 m. Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo bendrai finansuotų veiksmų programų metinių įgyvendinimo ataskaitų santrauka

2018 m. Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo bendrai finansuotų veiksmų programų metinių įgyvendinimo ataskaitų santrauka

1. ĮVADAS

Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas (toliau – EPLSAF) padeda mažinti sunkiausių formų skurdą, pavyzdžiui, maisto stygių, vaikų skurdą ir benamystę, Europos Sąjungoje. Iš EPLSAF[1] 2014–2020 m. šiuo tikslu galima panaudoti 3,8 mlrd. EUR (dabartinėmis kainomis). ES skiria iki 85 proc. finansavimo, o likusi suma skiriama iš valstybių narių nuosavų išteklių. Taigi bendra paramos vertė siekia apie 4,5 mlrd. EUR.

Valstybės narės Fondu gali naudotis dvejopai: i) pagal pagalbos maistu ir (arba) pagrindinės materialinės pagalbos veiksmų programą (VP I) ir (arba) ii) pagal socialinės įtraukties veiksmų programą (VP II). Pagalba maistu ir (arba) pagrindinė materialinė pagalba turi būti teikiama drauge su papildomomis priemonėmis, pavyzdžiui, nukreipimu į socialines tarnybas.

Pagal Reglamento (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo 13 straipsnio 9 dalį ši santrauka grindžiama Komisijos patvirtintose 2018 m. įgyvendinimo ataskaitose pateikta informacija[2]. Įgyvendinimo ataskaitas pateikė visos 27 valstybės narės. Jungtinė Karalystė ataskaitos nepateikė, nes ji kol kas EPLSAF nesinaudojo. Kaip ir ankstesniais metais, šioje ataskaitų santraukoje aptariama raida ir finansinė informacija po 2018 m. (jei turima), visų pirma susijusi su būsima 2021–2027 m. daugiamete finansine programa (DFP) ir 2019–2024 m. Komisijos iniciatyvomis.

2. NAUJAUSI POKYČIAI ES

2021–2027 m. DFP ir 2019–2024 m. Komisijos iniciatyvos skurdo problemai spręsti

Žmonių, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, dalis mažėjo šeštus metus iš eilės ir 2018 m. buvo 21,9 proc. Didelį materialinį nepriteklių patiriančių asmenų dalis sumažėjo nuo 6,6 proc. 2017 m. iki 5,9 proc. 2018 m. Vertinant pagal gyventojų skaičių, tai – 29,7 mln. žmonių mažiau. Vis dėlto skurdas ir socialinė atskirtis tebegresia 110 mln. žmonių. ES nepavyko pasiekti tikslo iki 2020 m. žmonių, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, skaičių sumažinti bent 20 mln.; kol kas šis skaičius sumažintas vos 7 mln. Su gerokai didesne skurdo rizika susiduria vaikai (ypač tie, kurių tėvai žemos kvalifikacijos), taip pat neįgalieji. Dėl nuolatinio būsto rinkos spaudimo nesustabdyta stiprėjanti būsto praradimo ir benamystės tendencija. Todėl EPLSAF parama nepalankiausioje padėtyje esančioms visuomenės grupėms yra gyvybiškai svarbi.

2021–2027 m. DFP Komisija pasiūlė sujungti EPLSAF su „Europos socialiniu fondu +“ (ESF+). Pasiūlymu dėl ESF+ siekiama pagerinti socialinę įtrauktį didinant nacionalinių ESF+ asignavimų dalį (bent iki 25 proc., palyginti su 20 proc. pagal dabartinį ESF) ir spręsti materialinio nepritekliaus problemą nustatant, kad ES lygmens tikslas būtų 4 proc. ir kad kiekviena valstybė narė skirtų bent 2 proc. Komisijos nuomone, tai leis užtikrinti, kad finansavimas materialiniam nepritekliui mažinti išliktų stabilus, palyginti su dabartine DFP.

[1] 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (OL L 72, 2014 3 12, p. 1). Šis reglamentas buvo iš dalies pakeistas 2018 m. rugpjūčio mėn. peržiūrint Finansinį reglamentą (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1537946431022&uri=CELEX:02014R0223-20180802).

[2] Bendra suvestinė ataskaita vėlavo, nes 2019 m. viduryje valstybių narių pateiktos įgyvendinimo ataskaitos vėliau turėjo būti patvirtintos Komisijos.

Derybos dėl pasiūlymo su teisėkūros institucijomis jau eina į pabaigą. 2019 m. balandžio mėn. Taryba susitarė dėl dalinių derybų įgaliojimų, susijusių su trišaliais dialogais. Tą patį mėnesį Europos Parlamentas priėmė ataskaitą su pakeitimais, patvirtintą naujojo EP balsavimu. Jau prasidėjo ir trišaliai dialogai dėl ESF+.

Komisija taip pat rengia politikos iniciatyvą dėl vaiko garantijų. Pagal Europos socialinių teisių ramsčio 11 principą vaikai turi teisę į kokybišką ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą už prieinamą kainą ir į apsaugą nuo skurdo. Be to, pagal tą principą nepalankioje padėtyje esantys vaikai turi teisę į konkrečias lygių galimybių didinimo priemones. Todėl tokia iniciatyva yra konkretus siektinas Ramsčio įgyvendinimo veiksmų plano rezultatas.

Reaguojant į koronaviruso pandemiją buvo parengtos ir priimtos dvi atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvos. 2020 m. balandžio mėn. priimtoje antrojoje Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvoje (CRII+)[3] numatytos itin lanksčios Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšų naudojimo sąlygos. Be to, pakeitus EPLSAF taisykles, iniciatyvoje nustatytos konkrečios labiausiai skurstančių asmenų rėmimo priemonės, kad vadovaujančios institucijos, organizacijos partnerės ir kiti subjektai galėtų greitai reaguoti į kylančius iššūkius. Pavyzdžiui, pagalbą maistu ir pagrindinę materialinę pagalbą bus galima teikti čekiais, taip pat bus galima skirti asmens apsaugos priemonių – tai padės sumažinti riziką užsikrėsti. 2020–2021 m. finansiniais metais šias priemones bus galima finansuoti 100 proc.

Be to, siekdama atgaivinti ekonomiką po COVID-19 pandemijos, Komisija pasiūlė peržiūrėtą Daugiametę finansinę programą (DFP). Pasiūlyme numatyta galimybė valstybėms narėms reinvestuoti į EPLSAF, kad būtų užtikrinta nuolatinė ir patikima parama patiems pažeidžiamiausiems.

3. EPLSAF KOORDINAVIMAS ES LYGMENIU

EPLSAF ekspertų grupė tebėra pagrindinis forumas, kuriame vadovaujančiosios institucijos keičiasi informacija apie Fondo veiklos įgyvendinimą. Ekspertų grupė susitiko du kartus (2018 m. ir 2019 m.) aptarti EPLSAF programos įgyvendinimo aspektus, visų pirma papildomas priemones, maisto produktų dovanojimą, auditą ir koordinavimą su kitais struktūriniais fondais. Komisija valstybėms narėms pateikė EPLSAF laikotarpio vidurio vertinimo ir Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos dėl EPLSAF išvadas ir rekomendacijas. Ji taip pat reguliariai teikė naujausią informaciją apie derybas dėl ESF+, daugiausia dėmesio skirdama priemonėms, kuriomis siekiama spręsti materialinio nepritekliaus ir labiausiai skurstančių asmenų socialinės integracijos problemas.

Kalbant apie ryšius su suinteresuotaisiais subjektais, 2016–2019 m. Komisija surengė 18 EPLSAF tinklo posėdžių. Kiekviename posėdyje dalyviai turėjo galimybę pristatyti atvejų tyrimus ir papasakoti apie iššūkius bei sprendimus, susijusius su konkrečiu EPLSAF įgyvendinimo aspektu, pavyzdžiui, su socialiniu darbu su labiausiai skurstančiais asmenimis (tarkime, vaikais, benamiais ir vyresnio amžiaus žmonėmis). 2019 m. posėdyje daugiausia dėmesio skirta Fondo stebėsenai bei vertinimui ir išryškintos vadovaujančiųjų institucijų ir organizacijų partnerių dėtos pastangos. Komisija, vadovaudamasi Reglamentu, 2018 m. ir 2019 m. taip pat surengė metinius ES lygmens posėdžius, kuriems vadovavo organizacijų partnerių atstovai. Juose daugiausia dėmesio skirta perėjimui į naują pajėgumų didinimo etapą. Per ateinančius 18 mėnesių EPLSAF tinklo posėdžius pakeis tarpusavio mokymosi

[3] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/qanda_20_574

veikla. Tai turėtų padėti EPLSAF bendruomenei veiksmingiau aptarti likusius įgyvendinimo uždavinius ir būsimo ESF+ teikiamas galimybes.

4. VEIKSMŲ PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO PAŽANGA

4.1. Finansinis įgyvendinimas

2018 m. EPLSAF programų finansinis įgyvendinimas paspartėjo. Tinkamos finansuoti viešosios išlaidos, skirtos EPLSAF iniciatyvoms remti, nuolat didėjo: nuo 564,7 mln. EUR 2016 m. ir 637,1 mln. EUR 2017 m. iki 762,2 mln. EUR 2018 m. 2018 m. pabaigoje įsipareigotos skirti lėšos (2014–2018 m.) sudarė beveik 2 732 mln. EUR arba 61 proc. visų programų išteklių (įskaitant ES lėšas ir nacionalinį bendrą finansavimą). Palyginti su ankstesniais metais, 2018 m. gerokai padidėjo ir išmokos paramos gavėjams (497,9 mln. EUR, palyginti su 409,9 mln. EUR 2017 m. ir 436,0 mln. EUR 2016 m.). Žr. priedo I lentelę[4], kurioje pateikiamas išsamus lėšų paskirstymas pagal rodiklius ir valstybes nares.

2018 m. valstybių narių Komisijai pateiktose mokėjimo paraiškose prašoma finansuoti 345,3 mln. EUR reikalavimus atitinkančių viešųjų išlaidų. Ši suma mažesnė nei ankstesniais metais (478,2 mln. EUR 2017 m. ir 353,4 mln. EUR 2016 m.) iš dalies dėl to, kad valstybės narės mokėjimo prašymus gali teikti lanksčiau. Komisijai deklaruotos 2014–2018 m. tinkamos finansuoti viešosios išlaidos iš viso sudarė 1 223,3 mln. EUR.

Iki 2019 m. gruodžio 31 d. Komisija iš viso atliko tarpinių mokėjimų, kurių vertė – 1,5 mlrd. EUR (2018 m. pabaigoje – 955 mln. EUR), t. y. daugiau nei 38 proc. visų 2014–2020 m. asignavimų.

EPLSAF finansinis įgyvendinimas iš esmės vyksta tinkamai ir atitinka programos įgyvendinimo valstybėse narėse pažangą (žr. tolesnį skirsnį). Iš rodiklių matyti, kad, nepaisant bendrų mokėjimo paraiškų stygiaus, įgyvendinimas paspartėjo. Be to, iki šiol automatiškai panaikinta labai nedaug įsipareigojimų (tik pagal JK programą, kuri nebuvo įgyvendinta).

4.2. Įgyvendinimas vietoje

EPLSAF prieinamumas ir galutinių paramos gavėjų profilis

Remiantis ankstesnių metų pažanga, 2018 m. EPLSAF parama buvo toliau teikiama 26 valstybėse narėse. Dauguma valstybių narių (22 iš 26) teikė pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą ir taikė papildomas priemones (VP I, žr. 1 lentelę), o CY, HU ir LT 2018 m. pagrindinę materialinę pagalbą suteikė pirmą kartą[5]. Keturios valstybės narės toliau vykdė socialinės įtraukties programas (VP II, žr. 1 lentelę). 2018 m. RO nesuteikė jokios pagalbos, nes dėl institucinių pokyčių, kuriuos apsunkino su viešaisiais pirkimais susijusios problemos, buvo vėluojama pertvarkyti jos veiksmų programą.

1 lentelė. 2018 m. teikta pagalba

VP	Pagalbos rūšis	Valstybė narė
VP I	Maistas	BE, BG, EE, ES, FI, FR, IT, MT, PL, PT, SI (11)
	Pagrindinė	AT (1)

[4] Kelios valstybės narės atnaujino tam tikras 2015 m., 2016 m. ir 2017 m. EPLSAF bendrų išteklių rodiklių reikšmes. Todėl šiame skirsnyje nurodytos reikšmės gali skirtis nuo ankstesniais metais paskelbtų reikšmių.

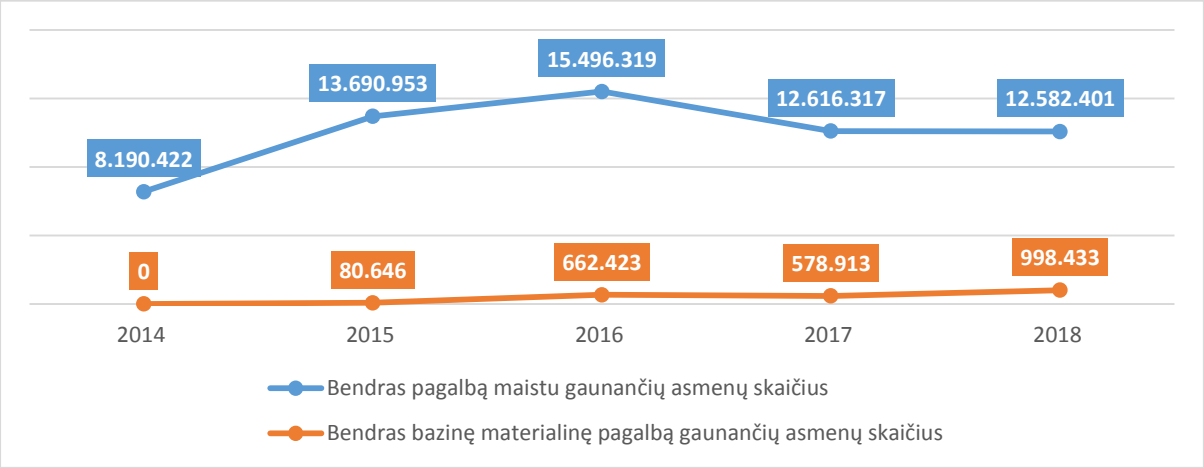
[5] Italija 2018 m. pradėjo skirstyti pagrindinę materialinę pagalbą pagal 4 priemonę, tačiau į stebėsenos sistemą nieko neįtraukė.

	materialinė pagalba	
	Abiejų rūšių pagalba	CY, CZ, EL, HR, HU, IE, LT, LU, LV, SK (10)
VP II	Socialinė įtrauktis	DE, DK, NL, SE (4)

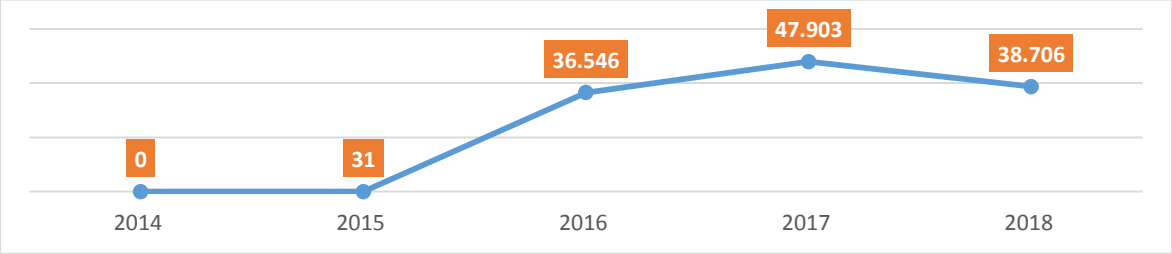
Šaltinis: SFC2014

2018 m. EPLSAF pagalba maistu pasinaudojo apie 12,6 mln. žmonių, materialine pagalba – 1 mln., socialinės įtraukties parama – 39 000. Remiantis konservatyviu vertinimu, grindžiamu 2014–2017 m. EPLSAF laikotarpio vidurio vertinime nurodytu metiniu vidurkiu, EPLSAF parama pasinaudojo beveik 13 mln. žmonių[6]. Didžiausias paramą gavusių žmonių prieaugis nustatytas HU (185 000 daugiau nei 2017 m.), IE (92 011), BE (82 619) ir PT (41 276 daugiau, nors skaičius tebėra nedidelis). Gavusiųjų paramą skaičius sumažėjo 17 valstybių narių: visų pirma HR (214 068 mažiau nei 2017 m.), BG[7], ES, FR (paramos gavėjų skaičius sumažėjo, bet tebėra didelis) ir CZ. RO toliau patiria įgyvendinimo sunkumų (daugiau informacijos apie tai pateikiama toliau).

1 pav. Pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą gaunančių asmenų skaičius

2 pav. Bendras socialinės įtraukties paramą gaunančių asmenų skaičius

Šaltinis: SFC2014

Bendras galutinių EPLSAF paramos gavėjų profilis iš esmės nesikeitė. Kaip ir ankstesniais metais, didžiausia grupė – šiek tiek mažiau nei pusė (48 proc.) visų remtų asmenų – buvo moterys. Beveik 30 proc. paramos gavo vaikai, po jų – migrantai, užsienio kilmės asmenys ar mažumoms priklausantys asmenys (10 proc.) ir benamiai (7 proc.). 2018 m. 8 proc. EPLSAF galutinių paramos gavėjų buvo 65 m. ar vyresni asmenys, o 5 proc.

6 Veiksmų programose, pagal kurias tiems patiems žmonėms teikiama tiek pagalba maistu, tiek pagrindinė materialinė pagalba, akivaizdžiai besidubliuojantys Metinės įgyvendinimo ataskaitos duomenys buvo pašalinti, kad būtų galima pateikti suvestinius duomenis.

7 2018 m. įgyvendinimo ataskaitoje BG valdžios institucijos patikslino šių ir ankstesnių metų produkto rodiklius. Todėl šiame skirsnyje nurodytos reikšmės gali skirtis nuo ankstesniais metais paskelbtų reikšmių.

– neįgalieji. Šiuos apytikslius skaičius pateikė organizacijos partnerės, todėl juos reikėtų vertinti atsargiai.

2018 m. vaikai sudarė 29 proc. visų, gavusių pagalbą maistu, pagrindinę materialinę pagalbą ar socialinės įtraukties paramą. Palyginti su ankstesniais metais, ši dalis išliko stabili. Keliose valstybėse narėse vaikai gavo didžiausią paramos maistu dalį, visų pirma CY, HR, MT, HU ir CZ, kuriose vaikai buvo didžiausia galutinės paramos gavėjų grupė (44–92 proc.). Tokiose šalyse kaip CY, IE, HU ir AT vaikai sudarė labai didelę galutinių pagrindinės materialinės pagalbos gavėjų dalį (93–100 proc.). Šiose šalyse vykdomose programose specialiai numatyta remti vaikus. Vaikai kitose valstybėse narėse (pavyzdžiui, BE, ES ir FR) sudaro didelę pagalbos maistu gavėjų dalį, nes tų šalių programos skirtos vaikų turinčioms pažeidžiamoms šeimoms.

1 laukelis. Nacionaliniai vaikų rėmimo pavyzdžiai

Čekijos Respublika. CZ subsidijuoja palankių sąlygų neturinčių vaikų maitinimą mokyklose. Manoma, kad kokybiškas institucinis ikimokyklinukų ir pradinukų maitinimas padeda gerinti mokinių lankomumą. Tokiose programose dalyvaujančių mokyklų skaičius nuolat auga. CZ, be kita ko, teikiama tokia materialinė pagalba: penkių rūšių mišiniai kūdikiams bei pieno preparatai kitų amžiaus grupių vaikams, taip pat kūdikių maistas.

Kipras. Vaikai sudaro didelę maisto (92 proc.) ir materialinės pagalbos (100 proc.) galutinių paramos gavėjų dalį. Moksleiviai gauna nemokamą maitinimą mokyklų valgyklose.

Kroatija. Pagal mokyklų programą teikiama pagalba skurstantiems vaikams ar vaikams, kuriems gresia skurdas. Šie vaikai gauna maitinimą mokykloje, taip pat mokyklinius krepšius ir kitą mokyklinę medžiagą.

Malta. 2018 m. pradėta įgyvendinti papildoma priemonė – vaisių, daržovių ir pieno tiekimo mokykloms programa, kuria siekiama padėti moksleiviams puoselėti kokybiško ir tvaraus maisto kultūrą. Vaikai iš pažeidžiamų ir labai mažas pajamas gaunančių šeimų taip pat gauna pagalbą mokykliniams poreikiams tenkinti, pavyzdžiui, uniformai ir raštinės reikmenims įsigyti, užklasinei veiklai ir kitiems pagrindiniams poreikiams tenkinti.

Vengrija. Šioje šalyje vaikai sudaro didelę galutinių paramos gavėjų dalį. Neturtingų šeimų vaikai gauna paramą maisto paketais ir pagrindinę materialinę pagalbą.

Airija. Paramą gauna vaikai iš šeimų, kurios naudojasi maisto bankais. Vaikams naudingi ir pabėgėlių šeimoms, kurioms suteikiamas būstas, teikiami įsikūrimo rinkiniai (įskaitant kūdikių rinkinius). 2018 m. mokyklų rinkinius gavo 40 000 moksleivių ir 1 000 tarptautinės apsaugos prašytojų vaikų, gyvenančių socialiniuose būstuose.

Austrija. Mokyklinio amžiaus vaikams, kurių šeimos gauna minimalias pajamas, išdalijami mokykliniai krepšiai ir kita mokyklinė medžiaga.

Ispanija. Siekiant patenkinti specifinius vaikų poreikius ir skatinti jų sveikatą, augimą ir vystymąsi, palankių sąlygų neturinčioms šeimoms tiekiami specialūs maisto produktai (pavyzdžiui, kūdikių maistas, javainiai kūdikiams ir sausi pieno mišiniai).

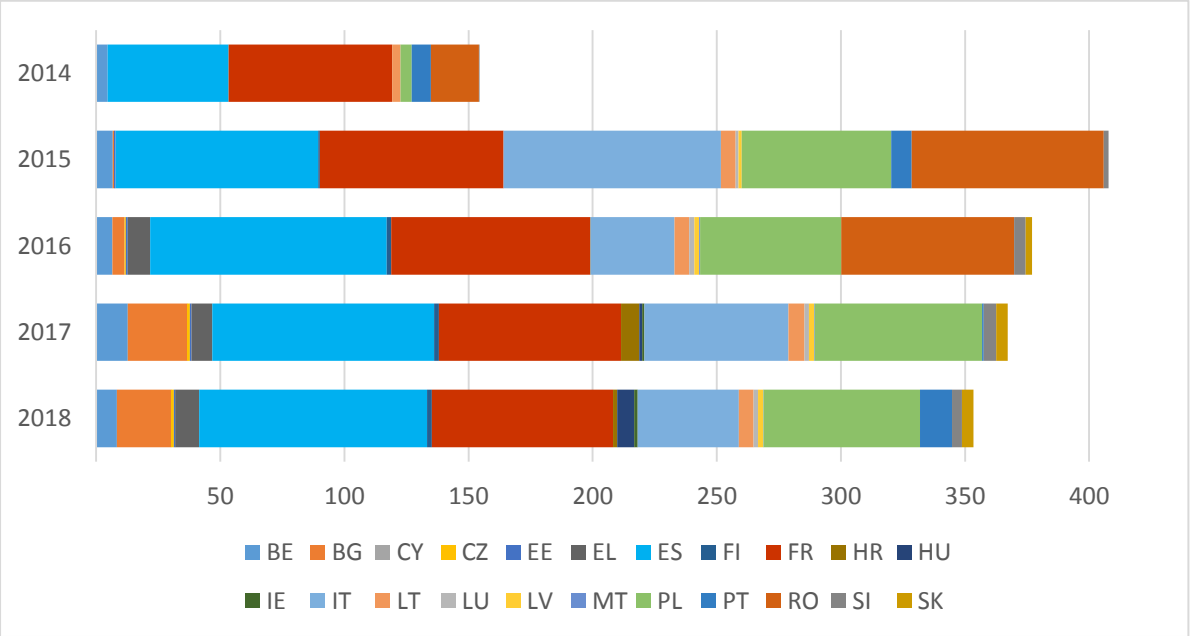
Apie 10 proc. galutinių paramos gavėjų buvo migrantai, užsienio kilmės arba mažumoms priklausantys asmenys. Tačiau pažymėtina, kad informacija apie paramą gaunančius migrantus dėl duomenų apsaugos pateikiama ne visada (EL, FR ir SK). Tikslingiausiai parama teikta pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams (šios grupės nurodytos 45 proc. migrantams skirtų veiksmų programų).

Maždaug 7 proc. EPLSAF galutinių paramos gavėjų buvo benamiai – 2018 m., palyginti su 2017 m., jų dalis išaugo. Tačiau benamių skaičių labai sunku tiksliai įvertinti, nes jie nėra registruoti ir dažnai asmeninę informaciją teikia labai nenoriai. Be to, benamių skaičiaus padidėjimą visų pirma nulėmė tai, kad 2018 m. duomenis pateikė ir FR, kuri ankstesniais metais jų nebuvo pateikusi. CZ, FR ir IE daugiau kaip 10 proc. benamių gauna pagalbą maistu. Paramą gaunančių benamių dalis 2018 m., palyginti su 2017 m., sumažėjo ES ir IT.

VP I. Pagalba maistu

Pagalba maistu, palyginti su ankstesniais metais, iš esmės išliko stabili. Daugumoje iš 21 programoje dalyvaujančios valstybės narės skiriamo maisto kiekį padidino arba išlaikė tokį patį. Apskritai 2018 m. paskirstyta šiek tiek mažiau maisto nei 2017 m., nes kai kuriose didesnėse valstybėse narėse paskirstytų paruošto maisto arba maisto produktų paketų skaičius sumažėjo. 82 proc. visos 2018 m. pagalbos maistu buvo suteikta penkiose valstybėse narėse (ES, FR, PL, IT ir BG). Trys valstybės narės (PT, HU ir IE) skirstomo maisto kiekį gerokai padidino. Paskirstyto maisto kiekis, palyginti su 2017 m., sumažėjo dešimtyje valstybių narių, labiausiai – BE, EE, HR, IT ir SI.

3 pav. 2014–2018 m. suteikta pagalba maistu (tūkst. t)

Šaltinis: SFC2014

Daugiau kaip pusę (55 proc.) pagalbos maistu sudarė pieno produktai ir miltai, duona, bulvės ir kiti krakmolingi produktai. BE ir FR paskirstyta itin daug pieno produktų, o FI, IT, LV ir SK – nemažai miltų, duonos, bulvių ir kitų krakmolingų produktų. Paskirstomų vaisių ir daržovių kiekis nuolat augo: nuo 9 proc. 2014 m. iki 17 proc. 2018 m.[8]. Paskirstomų riebalų ir aliejų kiekis įvairavo ir vidutiniškai buvo 6 proc. Užkandžių dalis yra gana didelė HU ir IE, tačiau apskritai visoje ES ji yra gana maža – apie 11 proc. IE paruoštų maisto produktų prašo organizacijos partnerės. Jos atsižvelgia į klientų poreikius ir drauge padeda mažinti maisto švaistymą. Vienam asmeniui skiriamo maisto kaštai skirtingose valstybėse narėse ir skirtingais metais labai įvairuoja. Taip yra daugiausia dėl produktų kiekio ir tipo (pavyzdžiui, paskirstoma daug šviežių produktų), taip pat dėl paramos intensyvumo.

8 Be kita ko, dėl išaugusio maisto paskirstymo PT – ten didelę dalį paskirstytų maisto produktų sudarė vaisiai ir daržovės.

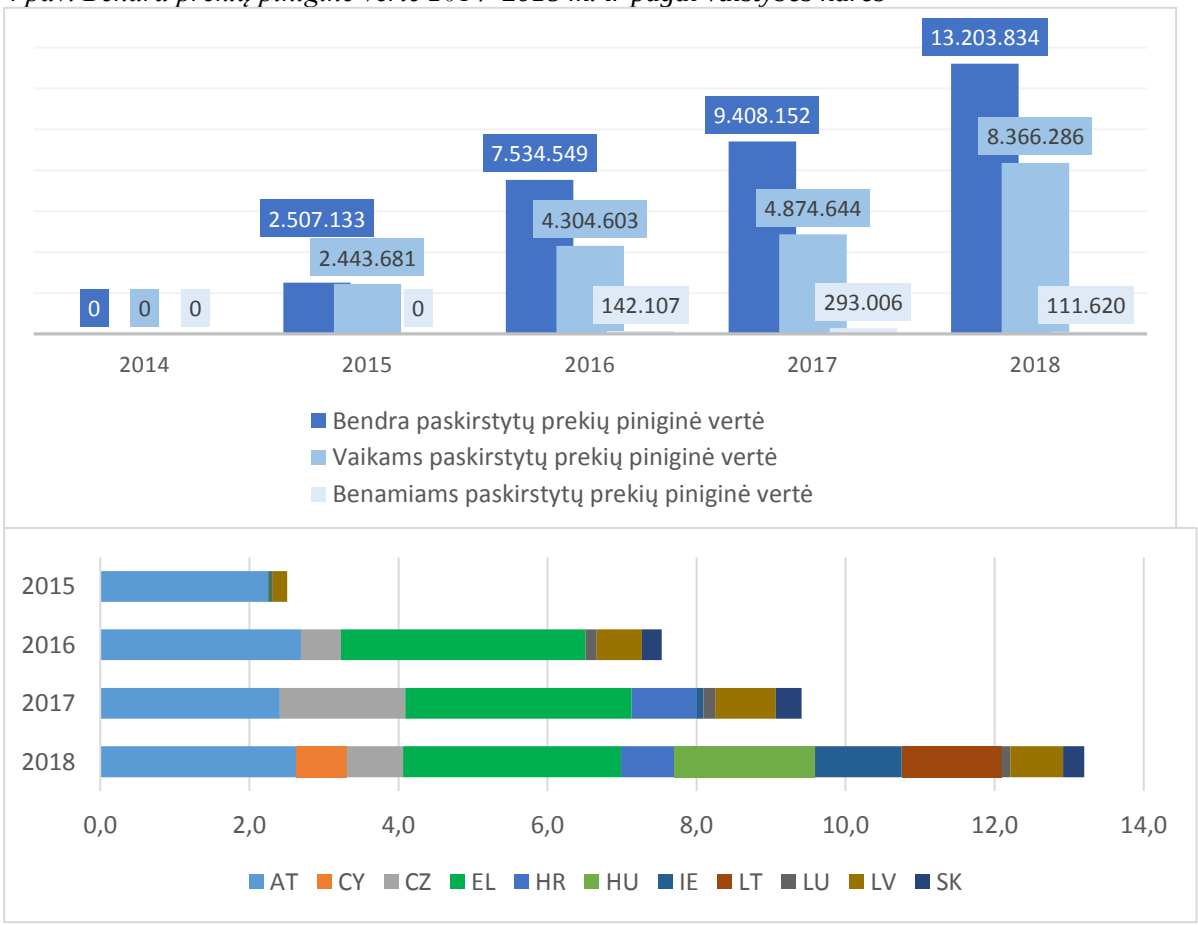
Visos 21 valstybė narė, skirstančios maistą (išskyrus CY), jį dalijo standartizuotų maisto paketų forma. Keturiolika valstybių narių (BE, BG, CY, CZ, EL, ES, FI, HR, HU, IE, IT, LV, PL ir SK) taip pat dalijo jau paruoštą maistą. Kai kurios valstybės narės paruoštą maistą taip pat siūlė moksleiviams (CY, CZ, HR ir IT) arba benamiams (FI, HU, IT, LV, PL ir SK). EE maisto bankas glaudžiai bendradarbiavo su vietos valdžios institucijomis ir su savivaldybėmis, kad būtų kuo arčiau žmonių. Gera partnerių komunikacija nulėmė, kad ataskaitiniu laikotarpiu buvo paskirstyta 95 proc. visų pagalbos maistu paketų. Kaip ir ankstesniais metais, BG, CY, HU ir ES organizacijų partnerių dalijamas maistas buvo finansuotas vien iš EPLSAF, o kitose valstybėse narėse organizacijos partnerės EPLSAF pagalbą maistu papildė dovanotais ar iš kitų šaltinių finansuotais maisto produktais.

VP I. Pagrindinė materialinė pagalba

Pagrindinės materialinės pagalbos gavėjų skaičius taip pat labai išaugo. 2018 m. valstybės narės skyrė 13,2 mln. EUR vertės pagrindinės materialinės pagalbos, t. y. 29 proc. daugiau nei 2017 m., kai, palyginti su 2016 m., tokios pagalbos jau buvo skirta 25 proc. daugiau. Tokį ryškų padidėjimą daugiausia nulėmė tai, kad trys valstybės narės – CY, HU ir LT – 2018 m. pagrindinę materialinę pagalbą teikė pirmą kartą. Aštuonios valstybės narės (AT, CZ, EL, HR, IE, LU, LV ir SK), kaip ir ankstesniais metais, tęsė šios pagalbos teikimą. Daugiausia prekių buvo paskirstyta trijose valstybėse narėse: AT, CZ ir EL (žr. 4 pav.). CZ, EL, HR ir SK tiksline grupe laikyti benamiai, kuriems dalytos higienos priemonės ir kiti produktai. HR jie taip pat gavo virtuvės reikmenų ir drabužių, o EL ir HR – miegmaišius ar antklodes.

Mokykliniai reikmenys ir asmens higienos priemonės vaikus auginančioms šeimoms ir toliau buvo pagrindinės materialinės pagalbos prekės. 2018 m. vaikų turinčioms šeimoms pristatytos tokios prekės kaip raštinės ir mokykliniai reikmenys (AT, EL, HR, IE ir LV), mokykliniai krepšiai (AT, EL, HR ir LV), kūdikių priežiūros reikmenų rinkiniai (HR, HU ir IE), sauskelnės ir kūdikių servetėlės (EL), sporto reikmenys ir drabužiai (HR). EL, IE, HU, LU, LV ir SK taip pat dalijo tokius gaminius kaip skalbikliai, skalbimo milteliai (spalvotiems audiniams), indų plovikliai, sauskelnės, kremas ir muilas kūdikiams ir mažiems vaikams, drėgnos servetėlės ir sauskelnės.

4 pav. Bendra prekių piniginė vertė 2014–2018 m. ir pagal valstybes nares

Šaltinis: SFC2014

VP I. Papildomos priemonės

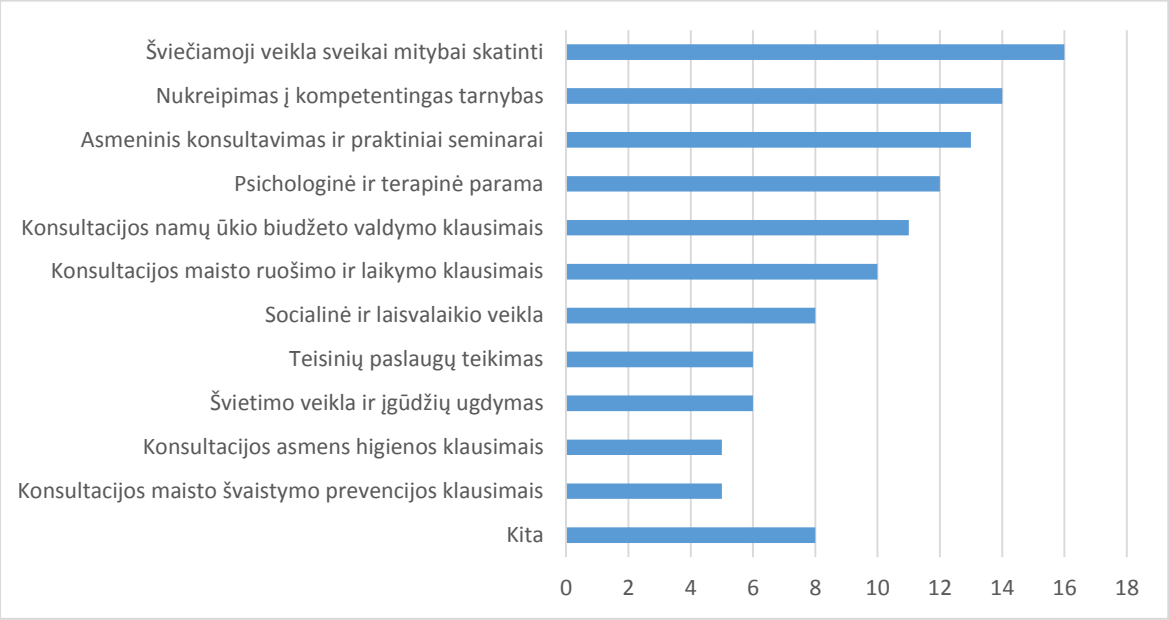
Visos valstybės narės, 2018 m. įgyvendinusios VP I programas, taip pat ėmėsi papildomų priemonių. Sėkmingai įgyvendintos priemonės: i) informavimo veikla namų ūkio biudžeto tvarkymo, maisto švaistymo prevencijos, maisto pasirinkimo klausimais (PT); ii) estų ir rusų kalbomis leidžiamas žurnalas „Help“[9], pagalbos maistu gavėjams išplatintas estų ir rusų kalbomis leidžiamas žurnalas „Help“(EE); iii) išplatintos patiekalų, kuriuos galima pagaminti iš EPLSAF ir dovanojamų maisto produktų, receptų brošiūros (FI); iv) įgyvendintas Raudonojo Kryžiaus projektas „Mes kartu“, pagal kurį vaikai iš socialiai remtinų šeimų kviečiami į kultūrinius renginius, jiems padedama ruošti namų darbus, jiems skiriami mentoriai ir teikiama kita pagalba (SI); v) įgyvendintas Zadaro arkivyskupijos „Caritas“ (HR) valdomas projektas „Kova su ekonominiu pažeidžiamumu per savanorišką veiklą“, kurio dalyviai ne tik gauna materialinę pagalbą, bet ir yra skatinami prisidėti prie skurdo priežasčių šalinimo; vi) drauge su mokykliniais krepšiais išplatinta brošiūra, kurioje mokiniams patariama įvairiomis temomis – nuo mokslo ir darbo iki psichologinių problemų sprendimo (AT).

Papildomų priemonių ėmėsi dauguma valstybių narių ir tik kelios nusprendė sutelkti dėmesį į vienos ar dviejų rūšių veiklą. 2018 m. įgyvendintos papildomos priemonės (žr. 5 pav.):

[9] 2018 m. žurnalo numeris buvo skirtas sveikai mitybai; jame mitybos specialistas rekomendavo, kaip iš maisto paketo produktų pasigaminti sveiko maisto. Žurnale taip pat pateikiami 38 organizacijų, kurios gali suteikti tolesnę pagalbą, kontaktai.

- konsultacijos maisto ruošimo ir laikymo klausimais (BE, BG, EE, FI, FR, LT, LU, PL, PT, SK);
- šviečiamoji veikla sveikai mitybai skatinti / maisto gaminimo praktiniai seminarai (BE, BG, CZ, EE, ES, FI, FR, HR, IT, LT, LU, LV, MT, PL, PT, SI);
- konsultacijos maisto švaistymo prevencijos klausimais (BE, BG, LT, PL, PT);
- konsultacijos asmens higienos klausimais (BG, HU, LT, LV, SK);
- nukreipimas į kompetentingas tarnybas (pavyzdžiui, socialines / administracines) (AT, BE, BG, EE, ES, FI, FR, IE, IT, LT, LU, LV, MT, SK);
- asmeninis konsultavimas ir praktiniai seminarai (BE, BG, CZ, EE, EL, ES, FR, LT, LU, LV, MT, SI, SK);
- psichologinė ir terapinė parama (BE, BG, CZ, CY, EE, EL, HU, IT, LT, LV, SI, SK);
- konsultacijos namų ūkio biudžeto valdymo klausimais (BE, BG, CZ, EL, FI, IT, LT, LV, MT, PL, PT, SK);
- socialinė ir laisvalaikio veikla (CZ, EL, FI, FR, LT, LU, PL, SI);
- švietimo veikla ir įgūdžių ugdymas / programos (EE, HR, IT, LT, MT, SI);
- teisinių paslaugų teikimas (BE, EE, FR, IT, LT, SK);
- kita (BE, EE, FI, IE, IT, LV, MT, SI).

5 pav. 2018 m. įgyvendintos papildomos priemonės (n=22)

VP II. Socialinė įtrauktis

Kaip ir ankstesniais metais, socialinės įtraukties veiksmus įgyvendino DE, DK, NL ir SE.

DE pagrindinė veikla buvo užmegzti ryšius su naujai atvykusiais suaugusiaisiais ir benamiais ir pagerinti jų galimybes konsultuotis ir pasinaudoti paramos priemonėmis. DE jau viršijo įvairius šios srities tikslus. Socialinėmis paslaugomis pasinaudojo beveik 90 proc. naujai atvykusių suaugusiųjų ir benamių, kurie dalyvavo 2018 m. socialinės įtraukties veikloje (tikslas – 50 proc.). Iki 2018 m. bendras konsultuotų benamių ir asmenų, kuriems gresia benamystė, skaičius buvo 21 564, o tai jau viršija konkretų programos tikslą. Nemenka pažanga taip pat padaryta teikiant pagalbą naujai atvykusiems ikimokyklinio amžiaus vaikams (12 237) ir jų tėvams (13 734). Todėl turėtų būti įmanoma iki 2020 m. pasiekti tikslą – užmegzti ryšį su 19 700 vaikų ir tėvų.

Pasirūpinus pastoge ir suteikus galimybę bendrauti su socialiniais darbuotojais, DK pagerintos vietos benamių ir benamių iš kitų ES šalių, turinčių leidimą gyventi DK, gyvenimo sąlygos. Vykdant socialinio darbo gatvėje veiklą, šiems žmonėms suteiktas laikinas būstas, galimybė dalyvauti socialiniuose ir tinklaveikos renginiuose, įgyti darbo privačioje įmonėje patirties. Rengiant šią veiklą buvo atsižvelgta į itin pažeidžiamą benamių migrantų, susiduriančių su kalbos barjeru ir kitais sunkumais, padėtį. 2014–2018 m. šioje veikloje dalyvavo 1 412 asmenų – taigi, 2014–2020 m. programavimo laikotarpio tikslas (1 400 asmenų) jau viršytas.

NL projektas „Vyresnio amžiaus asmenys kaimynystėje“ 2018 m. buvo tęsiamas ir jame dalyvavo 776 dalyviai. Tai – mažiau nei 2017 m., bet gerokai daugiau nei 2016 m. Įgyvendinant šį projektą buvo siekiama mažinti palankių sąlygų neturinčių vyresnio amžiaus asmenų socialinę atskirtį. Visi projekto dalyviai buvo vyresni nei 65 m. 2014–2018 m. bendras dalyvių skaičius buvo 2 274 (45 proc. tikslinio rodiklio (5 000)). Vienas didžiausių pasiekimų – tai, kad praėjus dvejiems metams nuo projekto pradžios apie 84 proc. vyresnio amžiaus dalyvių vis dar dalyvavo projekto veikloje, 45 proc. teigė praplėtę savo socialinį ratą, o 35 proc. – pagerinę skaitmeninius ir finansinius įgūdžius. 2018 m. daug dėmesio skirta migrantų (pavyzdžiui, turkų arba marokiečių) kilmės vyresnio amžiaus žmonėms, kurie nėra lengvai pasiekiami ir todėl dažnai patiria izoliaciją. 29 proc. projekto dalyvių – gimę ne Nyderlanduose.

SE socialinės įtraukties priemonės daugiausia orientuotos į sveikatinimą ir bazinę informaciją apie Švedijos visuomenę, skirtą iš kitų ES ar EEE šalių atvykusiems skurstantiems žmonėms. Pagrindinės tikslinės grupės yra benamiai (arba asmenys, kuriems gresia benamystė), migrantai, užsienio kilmės asmenys, mažumoms priklausantys asmenys ir moterys. Iki šiol programoje dalyvavo 2 016 žmonių, iš jų 414 – 2018 m. Asmenų, nurodančių, kad sulaukė paramos ar pagalbos, procentinė dalis nuolat didėjo: nuo 43 proc. 2016 m. iki 84 proc. 2018 m. Asmenų, teigiančių, kad pagerėjo jų sveikatos ir higienos sąlygos, taip pat padaugėjo – nuo 38 proc. 2016 m. iki 82 proc. 2018 m. Abiejų rodiklių tikslas (40 proc.) jau gerokai viršytas.

Įgyvendinimo kliūtys

Apie įgyvendinimo kliūtis pranešė 19 valstybių narių. Be kita ko, nurodytos tokios kliūtys: i) neišspręstos logistikos, pavyzdžiui, pristatymo ir sandėliavimo, problemos (EL, FI, HU, PT); ii) teisiniai klausimai, pavyzdžiui, viešųjų pirkimų arba duomenų apsaugos (BE, BG, EE, EL, HU, IT, MT, PT, RO); iii) nepakankami organizacijų partnerių pajėgumai (DK, HU, PL); iv) tikslinių grupių pasiekiamumas (EE, HU, LV, PL ir SE); v) sunkumai, susiję su galutinių paramos gavėjų stebėsena ir duomenų rinkimu (HU, IT, RO); vi) problemos, susijusios su skirstomomis prekėmis, pavyzdžiui, jų kokybe, įvairove ir svoriu[10] (FR, HU). RO taip pat iškilo bendro pobūdžio įgyvendinimo problemų, visų pirma susijusių su viešaisiais pirkimais ir pajėgumais. Nepaisant nuolatinės Komisijos stebėsenos bei paramos ir aktyvaus turimos techninės pagalbos panaudojimo EPLSAF vadovaujančiosios institucijos pajėgumams didinti, per ataskaitinius metus šių problemų išspręsti nepavyko.

Įveikti daugelį šių kliūčių šalims padėjo EPLSAF lankstumas ir glaudus vadovaujančiųjų institucijų ir organizacijų partnerių bendradarbiavimas. IT vadovaujančioji institucija surengė susitikimą su materialinės pagalbos gavėjais, kad galėtų

[10] Taip pat pranešta apie kitas pavienes problemas, tokias kaip nepristatytas maistas (EL), sunaikintos arba sugadintos prekės (EL), vadovaujančiosios institucijos neteisingai apskaičiuotas rodiklis, kurį reikia ištaisyti (CY), nepakankamas tikslinės grupės aprūpinimas maistu (HR), administracinė našta ir riboti finansiniai ištekliai (EE), menkas organizacijų partnerių susidomėjimas (SK), netinkamos priemonės, dėl kurių vėluoja įgyvendinimas (RO), visuomenės požiūris į tikslinę grupę (SE).

pasiūlyti papildomą paramą sprendžiant įgyvendinimo problemas. 2018 m. FR iš dalies pakeitė savo valdymo sistemą ir patvirtino naujas procedūras, visų pirma susijusias su vidaus kontrole, logistika ir technine pagalba, kad būtų baigta rengti programos audito seka.

Horizontalieji principai

EPLSAF reglamento 5 straipsnyje nustatyti horizontalieji principai, kurie turėtų būti taikomi visose Fondo struktūros ir įgyvendinimo srityse. Tai, be kita ko, finansavimo papildomumas, lyčių lygybė, kova su diskriminacija, vengimas švaistyti maistą, subalansuota mityba ir aplinkos bei klimato aspektai. Valstybės narės turėtų laikytis šių principų ir apie juos pranešti savo metinėse įgyvendinimo ataskaitose.

Valstybės narės atsižvelgia į šiuos bendruosius principus. Papildomumo principo jos laikosi naudodamos kitas finansavimo priemones. EE socialinių reikalų ministerija taip pat yra tarpinė ESF įstaiga, užtikrinanti vienodą požiūrį ir informacijos apie abiejų šių fondų teikiamas paslaugas srautus. FI pranešė apie ESF bendrai finansuojamų socialinės įtraukties projektų, kurie yra EPLSAF maisto skirstymo veiklą papildanti priemonė, sinergiją.

Kelios valstybės narės paaiškino, kaip jos taiko lyčių lygybės principą. CZ remiamos vienišos motinos, priskiriamos itin pažeidžiamų asmenų grupei. DE daugiausia dėmesio skiriama moterų konsultavimui vaikų priežiūros ir sveikatos klausimais, be to, parengtos organizacijoms partnerėms skirtos lyčių informacijos suvestinės. Du SE projektai yra skirti moterų sveikatos klausimams, o kiti projektai pritaikyti, kad būtų geriau atsižvelgiama į moterims rūpimus klausimus. SE ir NL 80 proc. socialinės įtraukties paramos gavėjų buvo moterys.

Dauguma valstybių narių aiškiai išskyrė kovos su diskriminacija veiksmus. DE ir LV rengia kovos su diskriminacija gaires ir praktinius seminarus. HU atsižvelgiama į specialius neįgaliųjų poreikius, pavyzdžiui, maisto produktai skirstomi neįgaliesiems prieinamose vietose, taip pat jiems padedama atsiimti maisto paketus. LU užtikrina prieinamumą neįgaliesiems. BG teigimu, EPLSAF padeda užtikrinti lygias galimybes, nes tiekia maistą pagal jo gavėjų etninę kilmę ir religiją.

Daugumoje nacionalinių EPLSAF programų pirmenybė teikiama priemonėms, kuriomis siekiama kovoti su maisto švaistymu. IE maisto švaistymas mažinamas derinant iš prekybos centrų surenkamus maisto produktus su EPLSAF tiekiamais maisto produktais. MT ir ES maisto paketai pritaikomi prie juos gaunančių žmonių poreikių, kad būtų išvengta švaistymo. SI pirmenybę teikia maisto skirstymo sistemos veiksmingumui, siekiant užtikrinti, kad žmonės maistą gautų greitai ir gerokai iki galiojimo pabaigos datos. BE kaip EPLSAF paramos dalis dalijama šviežia sriuba, pagaminta iš neparduotų maisto produktų. BE taip pat skatina dovanoti maisto produktus neapmokestinant jų PVM ir ragina vadovautis Pagalbos maistu sektoriaus ir mažmenininkų bendradarbiavimo chartija. FR organizacijos partnerės plačiai taiko 2016 m. kovos su švaistymu įstatymą, todėl maisto švaistymo labai sumažėjo. 2016 m. į tiekėjų atrankos konkurso procedūrą įtrauktas kriterijus, pagal kurį atsižvelgiama į maisto produktų transportavimo anglies pėdsaką. HR maisto nepritekliaus, bazinio materialinio nepritekliaus ir techninės pagalbos dokumentuose nurodoma, kaip užkirsti kelią maisto švaistymui, užtikrinti produktų saugą ir apsaugoti visuomenės sveikatą bei aplinką. LT visi neišdalyti maisto paketai atitenka valgykloms, kurios ruošia ir tiekia maistą benamiams.

Daugelis valstybių narių teigė, kad jos skirsto įvairų ir maistingumo požiūriu subalansuotą maistą. FR maistas pritaikomas prie jį gaunančių žmonių amžiaus ir gyvenimo sąlygų. PT siekiama, kad maisto paketai atitiktų ne mažiau kaip 50 proc. asmens kaloringumo ir maistinės vertės poreikių, o į dienos porcijas būtų įtraukta produktų iš visų septynių maisto

grupių. Siekiant užtikrinti subalansuotą mitybą, SK maisto paketų sudėtį įvertino Visuomenės sveikatos tarnyba. EE dėl maisto produktų paketų konsultuotasi su Nacionaliniu sveikatinimo institutu, kuris rekomendavo į paketus neįtraukti dažniausiai pasitaikančių alergenų (pavyzdžiui, riešutų ir produktų su riešutais). BG atsižvelgė į Sveikatos apsaugos ministerijos nurodymus ir paramos gavėjų atsiliepimus. LV organizavo sveikatinimo veiklą, susijusią, pavyzdžiui, su sveika mityba ir gyvensena, vaikų priežiūra, priklausomybių prevencija, pirmosios pagalbos teikimo įgūdžiais, reagavimu į nelaimes ir ligų prevencija.

Daugelis valstybių narių atsižvelgia į klimato ir aplinkos aspektus. AT ataskaitoje teigiama, kad dėl aplinkos apsaugos priežasčių buvo pasirinkti kokybiškos ir ilgalaikio vartojimo prekės. CZ per EPLSAF užsakomi tik ekologiški produktai, kurie skatina perdirbimą. Organizacijos partnerės produktus iš asortimento atrenka pagal savo klientų poreikius. Taip sumažinama nepageidaujamų prekių rizika ir išvengiama švaistymo.

Vertinimas.

Remiantis išsamiais vertinimais, EPLSAF veiklos poveikis atskirose valstybėse narėse iš esmės yra teigiamas. Pavyzdžiui, LU ataskaitoje padaryta išvada, kad EPLSAF parama leidžia šaliai panaudoti tą biudžeto dalį kitiems visuomenės poreikiams tenkinti. PT nacionalinis tyrimas parodė, kad pagalba maistu padėjo 72 proc. žmonių geriau valdyti savo namų ūkio biudžetą. Atsižvelgiant į skurdo sudėtingumą ir daugialypiškumą, FR vertinime iškelta klausimų apie EPLSAF programos ir skurdo mažinimo sąsajas. Vis dėlto, kadangi pagalba maistu yra pirmasis kontaktas su sunkumų patiriančiais žmonėmis, atveriantis kelią tikslingesnei paramai, teigiamas poveikis turėtų ilgainiui išryškėti.

Kai kurios valstybės narės taikė specifinius vertinimo kriterijus ir (arba) vertino specifinius klausimus. BE atliko rinkos tyrimą, kad būtų galima patikrinti, kokius sveikus produktus būtų galima pirkti ir platinti, kad poveikis aplinkai būtų kuo mažesnis. EL ištyrė programos indėlį kovojant su maisto stygiumi, t. y. ar buvo pasiektas mokslines rekomendacijas atitinkantis mitybos lygis ir ar pagerėjo paramos gavėjų gyvenimo kokybė.

2 laukelis. Vertinimo veikla IE ir ES

IE EPLSAF vadovaujančioji institucija reguliariai vykdo suinteresuotųjų subjektų apklausas. Pagrindinės išvados – kad parama palankių sąlygų neturinčius žmones veikia teigiamai, nes padeda jiems daryti pažangą ir stiprinti socialinius ryšius, ir kad gaudami paramą jie gali daugiau pinigų skirti kitai svarbiai veiklai. Palankiai įvertinta mokyklinių rinkinių kokybė, o juos gavę vaikai labai džiaugėsi, kad jų daiktai yra panašios kokybės kaip ir jų draugų. Dar vienas svarbus teigiamas aspektas buvo tai, kad maisto bankai sugebėjo padidinti savo atsargas ir užtikrinti tiekimo reguliarumą. Be to, pagrindinė organizacija partnerė „FoodCloud Hubs“ sugebėjo derinti iš prekybos centrų gautus maisto produktus su EPLSAF finansuojamais maisto produktais. Tai ekologiškas sprendimas, nes kuo mažiau maisto išmetama į sąvartynus, tuo mažesnė anglies dioksido tarša.

ES Raudonasis Kryžius ir Maisto bankų federacija 2018 m. atliko išsamų EPLSAF vertinimą[11]. Vertinimo ataskaitoje daroma išvada, kad paramos gavėjai labai vertina EPLSAF paramą: 96 proc. respondentų rekomenduotų ją kitiems, o 76 proc. teigia, kad gaunami maisto produktai padeda išspręsti daug jų problemų. Tačiau joje taip pat patvirtinama, kad, nepaisant pagalbos mažinant itin didelį skurdą ir užtikrinant geresnę šeimų mitybą, vien šios programos nepakanka, kad šeimos ir pavieniai asmenys galėtų išsivaduoti iš nesaugumo.

11 Ispanijos Raudonasis Kryžius (2018 m.): „EPLSAF poveikio vertinimas Ispanijoje“.

5. IŠVADOS

Finansiniai įsipareigojimai pagal EPLSAF programą gerokai padidėjo ir 2018 m. pasiekė 762,2 mln. EUR. 2014–2018 m. iš viso įsipareigota skirti beveik 2 732 mln. EUR, arba 61 proc. visų programų išteklių (įskaitant ES lėšas ir nacionalinį bendrą finansavimą). Tai rodo, kad EPLSAF biudžetas vykdomas tinkamai. Mokėjimai taip pat labai padidėjo – iki 2019 m. gruodžio 31 d. Komisijos tarpiniai mokėjimai viršijo 38 proc. visų 2014–2020 m. asignavimų (25 proc. iki 2018 m. pabaigos).

Dauguma valstybių narių pasiekė konkrečių įgyvendinimo rezultatų ir padarė nemažą pažangą siekdamos savo tikslų. 2018 m. EPLSAF paramą sėkmingai suteikė 26 valstybės narės. Pagalba maistu, palyginti su ankstesniais metais, liko iš esmės stabili. Toliau didėjo pagrindinės materialinės pagalbos teikimas – 2018 m. šios paramos paskirstyta 29 proc. daugiau nei 2017 m. CY, HU ir LT pagrindinę materialinę pagalbą 2018 m. skirstė pirmą kartą. Vis dėlto tebėra tam tikrų įgyvendinimo problemų, visų pirma dėl vėlavimo, taip pat sunkumų, susijusių su logistika, teisiniais aspektais, tikslinių grupių pasiekimu, stebėsena bei vertinimu ir nepakankamais organizacijų partnerių pajėgumais. Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo ir bendradarbiavimo dėka dauguma valstybių narių sugebėjo įveikti šiuos sunkumus, nors kartais reikėjo iš dalies pakeisti programą. Nepaisant Komisijos atidžios stebėsenos, RO dėl institucinių pokyčių ir nuolatinių viešųjų pirkimų problemų 2018 m. paramos nesuteikė.

Apskaičiuota, kad 2018 m. EPLSAF paramą gavo beveik 13 mln. žmonių. EPLSAF parama jau ne vienus metus išlieka stabili. Dažniausia teikiama parama – pagalba maistu. 2018 m. iš visų galutinių paramos gavėjų daugiau kaip 12,5 mln. (92 proc.) gavo pagalbą maistu, apie 998 000 (7 proc.) gavo pagrindinę materialinę pagalbą ir beveik 39 000 dalyvavo socialinės įtraukties programose (EPLSAF VP II). Kaip ir ankstesniais metais, vaikai toliau buvo didžiausia paramos gavėjų grupė (29 proc. visų galutinių gavėjų). Tarp konkrečių tikslinių grupių buvo benamiai (7 proc.) ir neįgalieji (5 proc.). Apskaičiuota, kad 10 proc. visų remtų asmenų buvo migrantai, užsienio arba mažumų kilmės asmenys, o 8 proc. – 65 m. ar vyresni asmenys.

Kaip ir ankstesniais metais, iš ataskaitų matyti, kad EPLSAF lankstumas turėjo ypatingos reikšmės veiksmingam ir efektyviam įgyvendinimui. Ne mažiau svarbus buvo organizacijų partnerių vaidmuo, susijęs su išmanymu apie tikslines grupes ir darbu su jomis. Tačiau EPLSAF taip pat padėjo padidinti organizacijų partnerių veiksmingumą, be kita ko, pristatymo terminų ir institucijų bendradarbiavimo srityje. Be to, valstybės narės ir organizacijos partnerės priėmė sprendimus, kaip ir kada įtraukti tikslines grupes. Tai buvo svarbiausias aspektas užmezgant tarpusavio pasitikėjimu grindžiamus santykius su galutiniais paramos gavėjais.

Papildomos priemonės nusistovėjo ir tapo įvairesnės. Remiantis ataskaitomis, papildomas priemonės ėmė taikyti visos 2018 m. EPLSAF VP I įgyvendinusios valstybės narės. Dažniausia papildoma priemonė – švietimo veikla, kuria siekiama skatinti sveiką mitybą ir (arba) maisto ruošimą, toliau – asmeninis konsultavimas ir praktiniai seminarai, psichologinė ir terapinė parama. Nukreipimas į kompetentingas tarnybas ir toliau buvo vienas iš svarbiausių pirmų žingsnių siekiant padėti išbristi iš skurdo. Apskritai atsirado daug įvairios gerosios patirties pavyzdžių.

Valstybės narės ataskaitose nurodė, kad laikėsi horizontaliųjų principų. Visos šalys tikino, kad pagalba buvo vienodai prieinama tiek vyrams, tiek moterims, ir dauguma pabrėžė, kad diskriminacijos lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar

seksualinės orientacijos pagrindu nebuvo. Kai kurios valstybės narės stengėsi užtikrinti, kad EPLSAF maisto paketai atitiktų partnerių organizacijų ir galutinių paramos gavėjų pageidavimus ir kad taip būtų išvengta maisto švaistymo. Valstybės narės stengėsi tiekti daugiausia sveikus maisto produktus ir skyrė daug dėmesio sandėliavimui ir punktualiam pristatymui, taip pat – perdirbtų medžiagų naudojimui. Be to, šie aspektai padėjo geriau užtikrinti klimato ir aplinkos apsaugą.

Prasideda paskutiniai EPLSAF įgyvendinimo etapai, todėl vis daugiau dėmesio skiriama sėkmingam paramos labiausiai skurstantiems asmenims integravimui į ESF+ programą. 2018 m. pateiktu pasiūlymu dėl ESF+ Komisija užtikrino, kad toliau būtų sėkmingai remiami labiausiai skurstantys asmenys. Dabartinės teisėkūros institucijų derybos parodė, kad ketinimas užtikrinti sinergiją, supaprastinti ir į platesnę socialinės įtraukties koncepciją integruoti paramą vertinamas labai palankiai. Dabar labai svarbu sėkmingai užbaigti derybas, kad būtų galima pereiti į galutinį dialogo dėl ESF+ programavimo etapą ir nedelsiant pateikti programas. ESF+ programa labai padės remti ekonominį ir socialinį atsigavimą po koronaviruso pandemijos ir skatinti teisingą perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, vadovaujantis Europos žaliojo kurso[12] siekiais ir atsižvelgiant į Teisingos pertvarkos fondo[13] veiklą. Be to, ši programa turės lemiamos reikšmės įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį[14].

12 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf

13 https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2020/01/14-01-2020-financing-the-green-transition-the-european-green-deal-investment-plan-and-just-transition-mechanism

14 https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1226&furtherNews=yes&newsId=9524